Istori' e Shqipërisë

prej

N. H. F.

BLSX

SOFIE
1899

BKSH

ISTORI
E
GQIIPRISË

NGA
N. H. F.

BKSH

Çmimi 60 qin. 3 gr.

SOFJE

—

NDË GTYIIEGKROHET GQIIË „MBROJTJA"
ostilnira „Carigrad", Ulica Vitoša.

1899

BKSH

ISTORI

E

QIIBRISE

DREJ

N. H. F.

Çmimi 60 qin. 3 gr.

SOFJE

NDE ÇTYPBQKROMET QSHIE „MBROQESIA"

Gostilnica „Carigrad", Ulica Vitosa.

1899

BCX

BKSH

ISTORI
E
CQIPERISE

I

HRINDITE T' ANE

Cqipetarete jane bijt' e Hɛλasgevɛt, Hɛλasgete erde 4000 vjet para K. nga Asija, zune Grekerin' e Cqiperine. Mê pasdaj erde te huaj ne Grekeri, de nga Hɛλasgete mê te sumet u hoqne ne Cqiperi; te paket u perzjene me t' ardurite, de uquajtine mê pasdaj Greker a Eline. Nga Hɛλasgete qe tufe uhode n' Itali de duke perzjere me te tjere bene Aatinete. Andaj Grekerite de Aatinet isine fis me Hɛλasgete, de guh' e tyre peqet' i ka nga guh' e Hɛλasgevɛt. Ede besa, qe kisine Grekerit' e Aatinet' iste e Hɛλasgevɛt. Andaj te tre kombete kisine afro qe bese. Aatinete, duke perzjere me kombet' e égere t' Evropese, bene Evropasit' e sotme, qe jane: Ita-

liane, Francezo, Spanjole, e Rumune ãe Hortsgize, etj. Shqavete, qe ndahene me disa filirra, jane bijt' e Sqiptevet te moçim. Eshé Permanete, Skandinavasite, Ingilizete etj. jane bijt' e Tevtónevet te vjetëre.

S'dihete a gene njeres te tjerin Helasgete kur erdhe ne Gqiperi, a nuke. Si dote Straboni ãe gjithe te vjeterite skronjes, nga Salahora e poste isine te hnaj; andej e tutje, isine Grekere; do me thene, se atje e kisine kufine qemoti, si ãe sot. Nuke vetem Gqiperi e sotme, po qe nga Salahora, ãe qe nga Selaniku, e gjer ne Trijeste isine gjithe bijt' e Helasgevet. Me te tejme Graqit iste penuet' i Gqehet, ãe nga Trijesta e poste isine Qéltete ãe Dhcerite etj. Hasdaj duke stuare te tjerete ungustúane kutit' e Gqiperise.

Helasgete ndahesine ne sume filirra e ne sume qeverirra te vogela, si ãe Grekerite; po kisin até zakone (liga), até pak, até puhe etj. Te huajte sume her' i pandehne filirerate kombe te veçante. Filite gjithe kisine te benine njera me tjatrene, kisin ãe krusqirera, po s'skonine gjithqe me paqe, kisin ãe sume here luftera ne mest te tyre.

Eshé sot Gqipetarete ndahene ne filirera, si Toske, Gege, Camere, Labere, etj., etj.; po jane gjithe nje komp, e kane nje puhe. Puha sqip e sotme

este Hɛλasgjetja, q 'est' ɛ bij' ɛ Sanskritɛse, q' este guh' ɛ Hindit ɛ vjetɛre, ðɛ mem' ɛ giðe gûheravɛt t' Evropese. Ilo dukɛ parɛ giðe guhet' ɛ skruara te moçimɛ, qe jane ndruare, nuke mundime t: ðɛmi sɛ Oqipetaret' ɛ moçim flisnin guhene tene si este sot sɛ giðas.

Este per te habiture, dukɛ qene Oqipetarete mé te parɛ n' Evrope, ɛ ɨterit' ɛ giđ' Evropasɛt, qyɛ nuke kane skruare guhen' ɛ tyrɛ! Sindekur i muape Elinete skroqate nga te huajte, si i muape Λatinete nga Grekerite, ɛ skruane guhen' ɛ tyrɛ, muntnine ðɛ Oqipetarete, t' i mɛrnine nga Grekerit, a nga Λatinete. Qyɛ pojti qe komp mijera vjɛt pa skroqa ne mest te fqinevɛ mɛ skroqa? Jane ðɛ sume nga te diturite qe kane ðene, sɛ Oqipetaret' ɛ vjetere kisine skroqa te guhes sɛ tyrɛ, ɛ pasdaj kane humbure.

Oume te dituɾe ðone: sɛ Oqipetaret' i muape qenoti skroqate se pari nga Finikasite, pa nga Oqipetaret' ɛ moçim i muap' Elinet' ɛ vjetere.

Jane gendure gure germaðas ne Oqiperi te mbetuɾé nga kōh' ɛ vjetere, te cilete jane skruare mɛ guhe eqip ðɛ mɛ skroqa eqip.

Keto skroqa usembeλɛjne mé sume skroqavɛt te Finikasɛt, sɛ skroqavet' ɛ vjetera t' Elinevɛt. Andaj, ðone sɛ Oqipetaret' ɛ vjetere i

muape skroqate nga Finikasite, Grékerit' e moçim i muape nga Qqipetarete *).

Ho skroqat' e vjetera te Qqipeso vetem ner guret, qe ðame mé siper i soheme, nuke pətke. Andaj ja stijəme qe s' jane perdorure sume.

Soheme qe sume kombe te vjetere s' kane pasure skroqa, ðe s'kane as sot. Evropasite gjithe skruajin e kendonine Natinistene, pake vjet kane qe skruhene guherat' e Evropese ðe te Qəshət mə skroqat' e Kadmose, do-me-ðene te Grekervet e te Natinevet.

Qqipetaret' e moçim besonine Hyjne, ðe ne malt te Tomorit is faletore e ti, qe ðuhej „Boðone", serbetoret' e faletores isine gra plaka, qe stinine ðe fatu' e nerezise. Qpesi q' iðemi sqipe, iste pas besese zogu i Hyjit, ðe sen' e trinerise. Andaj e kisine ne ðamuret Qqipetaret' e vjetere, pa nga sqinja nquajtne Qqipetare.

Qqipetarete keté emer e kane pasure qe qenoti, po te huajte emerin' e baske s' na dinine, andaj kane skruare emerat e filirravet, e te vendevet veçan si: Maqedoni, Maqedonas, Iliri, Ilirin, Epire, Epirote, Oesprotin, Molosin, etj., etj.

Straboni ðote se kater-mbe-ðjete filirra jane vetem n' Epire; po prape ðote se te gjithe Epi-

*) Hahn. Albanesische studien.

rótete ðε Maqεðonasite jane qe fare, do-mε-ðene q' isine te pide Cqipetare n' até kohe.

Cεqese Elinet' e moçim i ðosine pige (pigas), εðé kjo fjale doj-mε-ðene bûp' i forte. Fjala Epire este nga fjala sqip: ëpere, sipere. Fjala Ilir' este prape «qip: do-mε-ðene ilire, vent' i lir' e i pa pεnguare; fjala Alboni este nga fjala sqip Arbeni, Maqεðonia este Maðe-ðeni, qe do-mε-ðene, vent' i grre.

Nga pide mbreterεt e vjεtere te Cqiperise, este mê mε emere Alεksandr' i Maði, i bir' i Filipit, q' is mbrεt' i Maqεðonise, i cili mori pide Grekerine ðe mundi mbreterin' e Hεrsise. Aleksandr' i maði istε mbret' i pide faqes' se ðent. Ky qeri pa sok qe jete, este Cqipetar; se Maqεðonia s' kis tjatere komp, veç prindevεt t' ane n' até kohe. Ilo qe kendojme Eimo-ðene do ta mareme vess mire, ç' is Filipi εðé Alεksandri. Alεksandri kis mesoqes Aristotele, q' istε filo-sof me emere ðr kis mesuare fort mire Grεqis-ten' e vjetere. Iliaden' e Omirit e dij me goje; po nuk' istε Grek, istε Cqipetar e bir Cqipetar'. Ata, q' e din' istorine per cipε, munt te geqehene, po ata, q' i dine peqet' e istorise, e kane mape vess faqeza qe Alεksandri s' is as Grek as Buîgar, po is bupe Cqipetar.

II

FJALET' E TE DITURET

Gjithë te diture t' Evropese kanë punuar' e kërkuarë gjithmonë' e pёrpjet' e Qipetarevet dhe te te-ngjaravet t' atyre.

Sot ka dalë në këtë faqeza dhe ës e vendosure puna, dhé fund' i kërkimevet.

Grekërite, që duhen te mapenë giithë miresite mi vethe, flonë se Qipetarёte kanë arritur pas Krishtit, si dhe Qofshte.

Jane dy Albani; që n' Asi e në n' Itali, po s' e dine nga erdhë Qipetarete në kohet q' u përzjenë kombete, ng' Asia, a nga Evropa.

Kejo dot' is m' e mire për ne, se dota kisim istorine saktë te shkurtere.

Ho ç'të duash, që nuk' eshtë fjal' e vertetë!

Sot diturite nxuajpe Qipetare te vjetere, dhé mpefyë faqeza, q' Elinete jane te mbledhure prej Egjypte, prej Finiku etj. etj.; si e pefsu dhé istori e tyre.

Grekerite ca mé pare nuke vetem Qipetaret' e vjetere, po gjithë kombet' i zinine per Eline!

Se Aleksandrin' e Madh e Hipon' etj., q' i kane dhe sot per Eline! Ho dhe até Skender-bene e zene si Elin!

Oh! sa turp i madh! Te levdohete gjerin me get te botese!

Nuke vetem te diturit' e Evropese, qe done: „Qipëria ka qene gjithnjë vend' i trimavet. Omiri ne Qipëri gjeti Aqilehtine, Grekerija Aleksandrin' e Madh, e Hapn — Skender-bene".

Ho dhe ata Elinet' e vjetere, te vene ré e te mesojne mire Omir' e Iroðotne, Strabon' e Plutarhone e te tjere, dota mapene vese, e dota sohene faqeza te drejtene.

Grekerite keto fjale si dhon' aqe nga padija, sa nga djallezija e nga dhelperija, qe duane me te pame e me ç' do fare strigerije, te gezojne ata, qe s' dine.

Neve s' kemi nevoje te degojme te hmajte, q' i done keto per qellimet te paqena te tyre.

Qipetari este m' i vjetre nga gjithë kombete, qe jane sot.

Kok' e Qipetarit este m' e çquare, dhe perveç kesaj m' e plotte nga trute dhe m' e sume nga mendja, se po mendja ne trut este.

Elinet' e Latinete jane perzjere sume here me te tjere, e jane ndrysuare dr atá astu pra sílé gah' e atyre.

Ilo Gqipetari este fjest' e i pa perzjere, si dr guha sqip.

M' e mire, m' e vjetere, m' e fisçime dr m' e pa perzjere este far' e Gqipetarite. Nga Gqipetarete kane dale gjithe qerezit e mbedeq t' Istorise ne jete.

Filipi, Aleksandri, Aristoteli Hipna, Tefta, Ptolemeqte, Selefqiqte, Konstantin' i Madh me soke, Skender-beu me te tjerete, Qyprilite, Mehmet-Aliu, Ali-pasa, Dora d' Istria etj. etj.

Ketu na ka mare sot diturija dr te mesuarite e kane pefyere foqeza.

Te padirurit' a te zott' e nakarit e te qekinevet e te gepestenavet ne mos besojne, lete mundohene, te mesojne, pa dota mapene ves faqeza, se e verteta este ne eest per t' urtete.

III

TOSKERIJA

Qqiperija ndahej qemoti me tri copë: e para Toskerija, e dyta Maqedonija, e treta Qegerija. Toskerija quhej dhe Ipiro, Gegerija duhej dhe Iliri.

Ne Toskerit nga Qesalija dolnë erdhe Helasgete. Ger me 1529 para Krishtit Toskerija quhej Pelasgji. Ne luftet te Tróese, Toskete kisine vature ndihmues per Grekerite me 1270 para K. Nga gjithë mbretërete, qe leftoane Tróene, më trim e më bupe ishte Aqilehti, mbret i Qesalise. Ajy is vrete Qqipetar. Has luftes' se Tróese ukdyc i bir' i Aqilehtit Hipoja dhe mbreteroj ne Toskeri, pas ati i biri Molosój (Malesori), pas ati ivelaj Helhi nga (fjala pjetë), pas ati 15 mbretre skuane ger me 430 vjet para K. Nga te 15 mpreteret me me emer' este Admiti me 470, qe mbajti Qemistokline, kur e debuane nga Grekerija; me 430 mbreteroj Qapipi, qe dubete se pruri njeres te dituré nga

Grekerija per te mesuare ajy ðe komb' i tij.

Ouqiðiði ðote, qe me 430 para K. ca filirera nga te Toskerise kisine ðimokrati, e te tjerate kisine mbreteri; nga mbretrete zé ngoje Opiðe ðe Andiohne, ðe ðote: Moλosoqte isine fara n' e fort' e n' e sume. Laberine Grekerit' e quanine Haoni, Çamerine Oesproti, mesn' e tyre Moλosi etj. etj. Fjala Moλosi ngan qe te jete Malesi.

Has Oapipit mbreteroj i biri Alqeti ne Malesi ne 380 qe, pat ðe sume miqesi e liðje me Adinasite. Has keti mbreteruane te dy te bijte Ariva ðe Neoptolemi baske, pasdaj Ariva deboj Neoptolemne ðe mbreteroj vetem. Ariva iste fort i diture, edhe mbreteroj me madheri, vû ðe lige ne vent te tij. Ariva kur vdiq nuke ða djalen' e mad Alqetne ne front, se is i aspere, po la te dytine Eaqiðe.

I bir' i Neoptolemit Aleksandri me ndihmet te Filipit, te mbretit te Maqedonise, q' e kis kunat, e deboj te kusrine Eaqiðe ðe ndeq vete ne front te Malesise.

Aleksandri mbreteroj me trimeri e me sume miresi. Duke pare Romasite qe po mirnine fuqi Aleksandri, e kupetoj qe qe kohe Roma dote behej armike e Oqiperise, ðe zû luftene me té;

hɛren' ɛ pare lufta ivatɛ ɛnnɛ mbare, po hɛren' ɛ dyt' ɛ vrane nɛ tɛ pa-bɛse.

Alɛksandri nɛ nos lene maskuλ, ndeq ne front Eaqiδi i bir' i Arivese. I aqiδi dukɛ ndihure Olimbiaδese ɛδɛ Alɛksandrit t' Eg.se, upriɛ nɛ armikn' ɛ tyrɛ Kasandrone, qe duj tɛ behɛj mbrɛt ne Maqɛδoni. Mɛ xeginɛ tɛ Kasandrose ungrine Malesorete kundrɛjt Eaqiδit, ɛ perzun' Eaqiδe δɛ dergoj Kasandrua qe nene-mbrɛt ne front t' atij. Haɛdaj upɛnduane Malesorete, ɛ debuane nene-mbrɛne, ɛ hipi se riɛ Eaqiδi.

Has dy vjɛt leftoj Eaqiδi nɛ Kasandrone δɛ uvra buperiɛt.

I bir' i Eaqiδit eɛte Hipua i maδ, q' ɛ la dy vjɛɛ i atí. Maqɛδonasite pas vdɛkjes' s' Alɛksandrit hyne ne Malesit, Hipon' ɛ muape miqt' ɛ t'ɛt δ' ɛ ɛpetuane nga Maqɛδonasite eδ' ɛ ɛpune n' Iliri (Gɛgeri) tɛ mbrɛti, qe δubɛj Gλafko. E soq' ɛ Gλafkose Eroma, q' iɛ nga dɛr' ɛ Eaqiδit, ɛ piti Hipone si djalen' ɛ saj. Ibir' i maδ i Arivese Alqɛt' i dyte, q' iɛ i debuare ne Siqɛli, ukδyɛ nɛ ndihmet tɛ Siqɛliaɛt, ɛrδi δɛ zu fron' ɛ Toskerise, ndoqi Maqɛδonasite, δɛ nɛ pahir ɛ beri Kasandrone q' ɛ qohu per mbrɛt tɛ Toskerise. Has ca

kohɛ zu ɛ mundonte penjene Alqet' i dyte, andaj penja ungrit ë' ɛ vrane nɛ pide katre te bijte. Has kesaj ngarje Toskerija mbeti pake kobe pa mbreteri.

Hipna i mall ube dymbëdjete vjeç, ße erëi ɛ zu fron' ɛ t' ɛt nɛ ndihmet te Gjallkose; po pas pese vjets ɛ ftoj Gjallkua ne dasmet te te-birt; pa vate ne Gegeri. Hipna tek is ne dasme, vendesit' ɛ tij nɛ xegimt te Maqedonaset prune nga Maqedonija Neoptolemne ë' ɛ vune mbret.

Hipna nga Gegerija nbod ne Moret, q' is mbret i kunati Eimitri, ede baske ne Eimitrin' nudod ne sume luftera. Hasdaj vate n' Egypte te mbreti, qe ßubej Ptolemeo, atje umartua ne te mbesen' ɛ Ptolemeose, qe qubej Andigone. Duke mape ndihme pasdaj nga Ptolemeoja erëi, ɛ mori te sumat' ɛ anevet te Toskerise. E per te mos pasur' armik ɛ beri sok Neoptolemne Hipna, ße mbreteruane te dy baske, pas vdekjes' se Neoptolemit qendroj vetem Hipna.

Hipna iete nga penezif' ɛ pake, andaj i done Hipna i mall: se vertet ka qene bup' i ndjer' ɛ i levdnare sume. Hipna mori n' ate kohe sume vende, ɛ ube mbret i mall, ße beri

luftera te sunta. Mori Korfuze, sunte vende t' Italis' e te Siqelise, mundi mbretret' e Maqedonise, Antigone edhe Dimitrine, mori Thesaline, dhe qe ecen te Maqedonise, leftoj si bupe me Romasit, q' isine te fort' e me fuqi te madhe. Hasdaj i ra Morese dhe kish mape qyteza' e vjetere, qe dhuhej Argo. He grua nd' Argo i ra Hipose tek skonte n' nder me qe tjeguhe ne koke dhe vdiq me 172 para K. Ne kohet te Hipose Toskerija iste me emere ne gjithe bote e me nder te madh.

Has Hipose mbreteroj i biri Aleksandr' i dyte. Aleksandri qe kish trimerin' e t' et e mundi Antigone, mbreta' e Maqedonise, ' e beri qe hoqi dore nga thesira, qe kish te mir Toskerine.

Has Aleksandrit mbreteroj e soqeja Olimbia, se dy te bijt. Hipua dhe Ptolemeoja isine te vegele. Ne kete kohe Etolinte, qe qene ne komp nga Grekerija, muape pake vent nga i Toskerise. Hosa upit djal' i madh, q' is Hipua i trete, zo luftene me Etolinte qe t' i debonte; po ra s' mundje n' nderit dhe mbret' i ri vdiq.

Ne front ndeq i vehaj Ptolemeoja, Ne keto kohera from' i Toskeris' ishe ne Narte; po

Nartes' ahere i ðosine Amvraqi. I'enja nde ditet te Ptolemeose mori desiren' e ðimokratise ð' e vrane mbrene. Ho prape ube mbreteri, ðe mbreteroj e motr' e Ptolemeose Bidamija, qe qe grua trime e me ment. Has ca kobe ungrine se ris, ð' e vrane mbreterresene me te pabese. Has kesaj ube Toskerija disa mbreteri te vogela e disa ðimokrati.

Nga gifte mbretrat' e Toskerise m' i mir' is Aleksandri, q' is i vejaj i Olimbiadese, e cila is mem' e Aleksandrit te madh. Ky Aleksandri des te mir gifte perendimne, si i nipi, qe mori gifte lindjene, po uvra me te pabese n' Itali. Ila este Hipua i madh, qe ka leftuar' e ka mundure gifte botene.

IV

MAQEDONIJA

Maqedonija ndahej ne sume emera as Maqedonasite ne sume flirera. Mbreteri e Maqedonise nis nga 1392 para K. Hej 15 filireras, q' isine pide Helasge. Ne luftet te Troese mbret' i Maqedonise Helasgoni i ndihu Hriamit, q' iste mbret' i Troese. Maqedonija kiste sume qytete; po mé me emer' este Emadija (e madja) as Hela, qe kane qene kryeqytete qemoti. N' emerit t' Emadise este quajture Mat' i sokme, q' este ne Qiperi.

Me 796 para K. Karanua erdi nga vent i huaj, mori Emadine, as beri qe mbreteri te re, tre, q' erde nga fis' i tij, e baskuane pide Maqedonine me qe mbreteri. Me 492 usteri e Dariose, q' is mbret' i Hersise, erdi ne Maqedoni, Maqedonija lidi miqesi me Hersete, po me 479 upris me Herset' e lidi miqesi me Grekerite. Me 401 Maqedonija iste sum' e

perzjere. Kur ube mbret Filip' i dyte me 360 para K. netrua vendi. Has Filipit e Aleksandrit te mal ubene prape sume trazime ne Maqedonit. Me 278 qendroj ne mbreterit femij' e Antigonit. Kjo mbreteri kie veç Maqedhonise, Oesaline, qe cope te Toskerise, as qe cope te Grekerise.

Mbretret' e Maqedhonise jane keta: Karanua me 796, Cenua 766, Trimi 738, Herdiku 695, Argua 637, Filipi 609, Ajeropi 576, Alqeti 556, Aminti 538, Aleksandri 496, Herdiku i dyte 452, Arqelaoja 429, Oresti 405, Arqelaoja i dyte 402, Amint' i dyte 398, Hafsania 397, Amint' i trete 388, Aleksandr' i dyte 370, Ptolemeoja 369, Herdiku i trete 366, Amint' i katerte 360, Filip' i dyte 359, Aleksandr' i Mal 336, Filip' i trete 323, Aleksandr—Egua 317, Kasandri 311, Filip' i katerte, Andipatri, Aleksandri 298, Dimitri 295, Pirua i Toskerise 287, Lisimahu i Oraqit 286, Selefkua i Syrise 282, Ptoleme—Ceraunua 281, Meleagri 279, Andipatri prape 278, Andigon—Gonati 278, Pirua prape 274, Andigoni se ris 273, Aleksandr' i bir' i Pirose 267, Dimitr' i dyte 242, Andigon—Dosi 232, Filip' i pesete 221, Hersen 178, Andriskua 152 ger me 148 para K.

Nga giłe mbretret' e Maqeđonise is m' i mire Filipi, sume m' i mire i biri Alɛksandr' i mađ.

Mbret' i Maqeđonise Filipi, q' is bir Hɛ-đasgu ɛ ate Oqipetari, kis kryeqytet Hɛlene, q' istɛ ŋe qytɛt i mire qemoti afere Vodɛnese q' este sot. Filipi nuke qendroj ms mbreterit qe geti nga prindet' ɛ tij, po kishte nder ment punera te mbeđa, ɛ doj te behɛj mbret' i giłe botese. Filipi iste fort i mençim ił sume trim.

Me 338 para K. i ra Grekerise đs i mundi Grɛkerite ne Qerone ms giłe trimerit te Foqionit, q' is i par' i Grɛkerɛt, đe ms giłe perpjɛkjɛt' ɛ Dimosđenit, q' i etynte Grɛkerite duke đene: «qe i huaj po munt Grɛkerite! mé ç' preseme?»

Si munt Grɛkerija, Foqionit i đane hɛlmine, Dimosđeni per te mos rene ne dore uhelmus vete.

Me 336 Filipn' ɛ vrau ŋe nga te paret' ɛ tij, qe đuhɛj Hafsani me te pabese.

Alɛksandr' i mađ, q' is ŋezɛt vjeç, ɛ kis mesoŋes Aristotɛle, ndeŋ ne front te t' et.

Alɛksandr' i mađ, se pari stroj vendɛte, q' i sine peđ soje, pasdaj Oivene, qe kis ngrisure kryɛ, ɛ kis vrare ŋerezit' ɛ Maqeđonise, q' isine ruajtesit' ɛ qytetit, giłe qytetn' ɛ Oivese ɛ dogi,

veç stepin' e Hindarit e la. Hasdaj uholl n' Asi me 35000 bupa, e leftoj. Nga gide lufterate, qe beri me Hersine më te mbedate jane: E Granikut, e Ipsose, ße e fundit' est' e Arvilit, qe atje upris Bariua e usteri e mad' e Hersise se gidas, ße Barione e vrane qerezit' e tij.

Si mori gide ç' kis Hersija n' Asit, uholl n' Egypte, elle mbreteri e tij uxperua ne pake kohe qe nga Nili e per ne Tune. Has Epyptese juderll Hindit. He nga mbretret e Hindit, Taksili jufal pa lufte; pas sti apiti ne lumet te Hindit; Hertej lumit e prite qe mbret tjatere Hindas, qe quhej Horo, me sume usteta re per lufte. Lumi kis ardur' e is bere dett, po bupen' e jetese s' e mbante dot gesendi: i ra kalit më pare nga gido, kali, duke bere not, nga dis mbytej ße i-zoti iste ne pezik te mad, ahere ukllye ße u da sokeve: E besonite qe te lypja ne te tiße pezik per te bere zemerne tuaj?

Me te hedure pertej lumene, i ßeu Hindasite, ße mbren' e zu te gäße, po e mbajti me sume nder me vethe.

Aleksandri doj te vij ße më tutje, po soket' e usteteret' u-loll' e ukepune, ße e kllyene.

Erâi ne Babilone me 323 para K. Alɛksandri, ɛâɛ me 2 te Qɛrsorit vâiq 33 vjeç.

Alɛksandri ms Oqipetarete ne pakɛ kohe vu si âame, ne dore pile boten' ɛ qohurɛ ne kohet te tij. Ne vers' aqe te rɛ, ne koh' aqe te pake beri pune eume te mbeâa, andaj is i mad ms te vertete. I mad is ajy, bupa isine âɛ Oqipetaret' ɛ asaj kohɛ.

Alɛksandri tek-do vatɛ, liroj qerezine, ndertoj vendine, beri ulle, qytɛtɛ etj. etj.

Alɛksandri ms Oqipetarete ɛ spetoj ahere Evropene nga âoqt' ɛ Ilɛrsise, ɛ cila doj ta robetonte.

Te pasmit' ɛ Alɛksandrit te Mad:

Mbreteri ɛ mad' ɛ Alɛksandrit unda pas soje; âɛ ca vendɛ ubene me vethɛ, ɛ ca i ndane ne mest te tyre paresi ɛ Alɛksandrit: Ata qene Itolɛmeu, Kasandri, Lisimahu âɛ Sɛlɛfkua. Te pile keta isine Oqipetare.

Mɛ te mbeâat' ɛ ketyrɛ mbreterivɛ qene: Egypta n' Afrike; Syrija, Ilɛrsia, Kapaâoqia, Biâinia, Ilondua n' Asi; âɛ Maqɛâonija n' Evrope.

Egypten' ɛ Arabin' ɛ Ilalɛstine etj. i mori Itolɛmeu, qe qɛ n' i mir' i pide te parevet. Sa mbreteruane pas Itolɛmeut nga fis' i tija

n' Egypte ðuhene Ptolemeq. N' Egypte unpaâe prape ðritat' e qyteterise ne kohet te Ptolemeqet.

Syrin' e fqiqet' e saj i mori Seleukua. Keta mbreter' uquajtne Seleukiq. Selefqiqte isine giðeqe ne lufte me Ptolemeqte.

Kasandri mori Grekerin' eðe Maqedonine.

Lisimahu mori Viðinin' e Orakene etj.

Mbreterin' e Persise e bëri qe Pers, q' is nga te paret' e ðuhej Arsak. Kestu mbene ðe te tjerate vende.

Mbretërin' e Ptolemeqet e muape Romasite ne 30 para K. pojti 270 vjet.

Seleukua mori më pasðaj eðe vendin' e Lisimahut, po pake vjet para K. ra ðe ky vent ne doret te Romaset.

Si vdiq Kasandri, te dy djemt' e tij uzune, Dimitri, q' iste perniqyr' i Aðinese, uderë e mori fron' e Kasandrit.

Has pake kohe e nxuape Dimitrine e uvu i vehaj Antigoni.

V

GEGERIJA

Gegerija, qe duhej qemoti ës Iliri, ka pasure mbret te pare, si done gide istorite, qe trim te mire, i cili quhej Ilire, se muk' ës i penguare. Ky ka vdekure me 1225 vjet para K.

I biri, Klini, mbreteroj pas soje.

Ky ne luftet te Troese u vate ndihm' Elinevet me state-det' e dy anija.

Has keti est' i biri, Dauni, q' e kane perzene.

Lburnet' e Goloanjte, q' isine kombe t' apatisure t' Evropese.

Dauni ka vature n' Itali e ka bere qyteta' e Daunise me 1183 para K.

Hasdaj jane bere luftera te gata e te mbesta ne mest te vendeset e te t' arduret.

Me se fundi este bere mbret Barduli, q' is nga fis' i Daunit.

Ky ka qen' i mir' e trim, ka bere lufte

sume, ka mare ãe vende nga te Toskeris' e te Maqedonise.

Ilo Aleksandr' i madh e ka debuar andej me 359 para K.

Has Barãulit e ndau i biri, Klitua mbreterine ne mest me te kuserine, i cili quhej Gjafko.

Te dy keta leftuane me Aleksandrin' e madh, po pasdaj upaqesuan' e i ãane ãe **soke** sume per luftat' e Asise.

Has vdekjes' s' Aleksandrit te madh leftuane me Elinete ãe i mantne se gjate.

Mé pasdaj Gjafkua qesi Hipon' e madh ã' e piti si djalen' e vet.

Has Gjafkose ndeq ne front t' Ilirise i biri, Ilurati.

Ky pas vdekjes' se Klitose e baskoj mbreterine se ris ãe beri kryeqytet Gkodrene, si e kishin ãe prindit' e tij.

Has keti ndeq i biri, Agroni, i cili deboj Elinete nga Dupesi ãe i mundi me sume trimeri me 232 para K.

Has keti mbreteroj e soqeja, Tefta, qe ka emere te madh n' istorit, se i biri Hinna iete i vogele.

Tefta is mbreteresse trime sume, leftoj ãe

ne dett ëë ne terete, sume here me Romasite ë i mundi.

Has asaj mbreteroj Bimitri, qe leftoj ë ajy me trimeri te sume me Romasite.

Has keti mbreteroj Fençua, i bir' i Illaratit, qe leftoj ë' ajy me Romasite sume here. Ku este mbret i fundit?

Qipërija e tere ënhej sume here Iliri, ë pide Qipetareto Iliriq.

Ilirija is e made sume ëë Iliriqte te sume.

Fqiq' e tyre iste komb' i Qeltet, i cili sot est' i humbure si ë sume kombe t' asaj kohe.

Romasite ë' Elladene e quajtne Iliri.

Qipërija ë Qipetari zirene ngoje n' istorit me kete emere, po te huajte un ëane ket' emre, pa Qipetaret' e quanine Memëen' e tyre Qipëri ë vethene Qipetar pideqe.

BKSH

VI

ЄQIIETARET' E TE HUAJTE

Romasite kisine fuqi te maðe, pa vune ne dore gide boten' e diture ne kohet te tyre.

Tefta leftoj buperist me 228 para Kristite Romene, si dame.

Romasite kisine zene luftera me Maqedonasite me 212 para K. Herseu, qe mbreteroj nga 178 para K. leftoj me Romasite ð'i mundi sume here. Ho me 168 s mundi ne Hidne Havlo-Emili, q'is krej i usterise se Romese.

Fençua, q' is mbret' i Hirise, ðe Eqipetar e bupe, i ndihu Hersent me 168. Ho pasdaj umunt ð'ajy. nga pemet' i usterise se Romaset.

Andriskua, q' ube mbret ne Maqedoni me 152 uperpoq me Eqipetaret' e tij baske te epetonte mem.ðene nga Romasite. Ho umunt ne

Hidne prape ã' ajy, se pemet' i usteris' se Romese is i mad sume.

Havlo-Emili si zu Maqedonine dergoj ne Toskeri Aniqne me usteri, Aniqi meri me rade qytetete, qe kisine demokrati: Fanotine, Hasarone, Tekmione, Filaqne, Orione, etj. etj. Emili erdi pasdaj vrete ne Toskeri de meri 150 mije rober nga vendi, q' i kisine ndihure Hersent. Beri plaçke pille vendine; plaçkene kur e ndau ne mest t' usteri-se; i rane ç' do kaloresi 400 dinare, de ç' do kembesi 200. Dogi de 70 qytete, qe sot te sundeve ugendene germadate.

Qytete te vjetere ne Toskeri kane qene: Orikoja, Ogqismoja, Kasopi, Vereniku, Finiku, Veaqi, Fanocija, Elensa, Bokna, Halesti, Olpi, Boçindrua, Hestrini, Almini, Asoja, Amvraqia, Qironia, Itoni etj. etj. Ne Toskeri Romasite heren' e pare lane qeveritar ne vendes, qe quhej Hapop; ky e prisi vendine, se qe i lik sume.

Me Romasite, vetem Oqipetarete leftuane me trimeri te made, pa kombet' e tjere s' leftuane dot.

Romasite nuk' e muape Oqiperine, e s' e vune dot fare ne xgedle, po kis lirine e iste

me vethe, ðe qeverisej pas zakonevet te saj, e me qeres te vendit.

Me 447 pas K. Atila, si prisi gjithë Evropene me qeres t' egere, e popi ðe Ogiperine. Has ati Sarmatete, Hunete, Ostrogotiçe, Gotðete etj. skuan' e qendruane ne Ogiperi si ðe getke. Me 487 Bullgarete bene sume plaçke ne Ogiperi, ð' uhoqn' e qendruane pertej Tunese. Me 523 prape Bullgaret hyne ne Ogiperi. Hasdaj Slavinete, Avaretë, te luftavet te kryqit etj. etj. Ho keta te gjithë s' hyne vetem ne Ogiperi, por vane ne gjithë bote.

Me 1100 pas K. Normandet' e Napoles' ðhe Venetjanete kisine mape vendë e bere qeveri ne vethe ne Ogiperi.

Dukë dobetuare Byzandiqte, Ogiperija po mir fuqi: Qene bere disa mbreteri te vendit te vogela; m' e madh' e te pjesave iste e Krujese, qe mbreteronte Fon-Kastrioti. Nga mbreteret' e tjere te Ogiperise n' ate kohe is mé m' emere Opata, Zenebisa, Topja, Apaniti, Dasmani, Fon-Koka, Dukagini etj. etj. Ogiperija, qe kur ra ne doret te Romaset e tehu, iste ses i sume nparjeve. Ogipetarete s' e kisine hapuare trimerin' e dasurin' e menedjent;

po vinin' ɔgersirat' ɛ huaja pa te prɛre, sɛ is koh' ë perzjerjes' se kombevet.

Kur unda mbreteri ɛ Romese, lum' i Drinit is kuh.

Ɔqiperija nga Drini ɛ poste is ɛ Byzandinɥet, andɛj ɛ lart iste ɛ Romaset.

Tyrqite ne 1435 hyne ne Ɔqiperi. Me 1444 Skɛnder-Bɛgu ɛ zu prape fron' ɛ t' ɛt, te Fon-Kastriotit ne Kruje, ãɛ leftoj ne Muratn' ɛ dyte ɛ ne Mehmetne sume kohe. Has vdekjese soje ne 1469 Ɔqiperija ubaskua ne Tyrqine.

Ɔqipetarete, si ne koherat te para, astu ãɛ ne koherat te Romaset ɛ te Tyrqet, qendruane trima ɛ bupa ne paqe.

Ne koherat te vjetera veç mbreterɛt, q' isine ne Ɔqiperi, kane mbreteruare ãɛ sume Ɔqipetare ne vende te huaj: si Ptolemɥte, qe mbreteruane n' Ɛgypte ɛtj. ɛtj.

Ede ne kohet te Romasɛt kane dale sume njeres me emere nga Ɔqipetarete, ede ajy Konstandin' i mad, qe beri mbreterin' ɛ Byzandinɥet ede Konstandinopolene, iste Ɔqipetar.

Ne Tyrqi prape, sume te mbeden kane qene Ɔqipetare, si: Qyprilite, Bajraktar-Mustafa-pa-

sa, Mehmet-Alin, qe beri nene-mbreterin' e Egyptese, Tika, q' is beu i Vllahise etj. etj.

Qqiperija qenoti qe e pere sume, si flame, po duke perhapure Grekerit' e Qqehte, ungustua Qqiperija. Sot Qqipetarete s' jane vetem ne Qqiperi, gymes' e Grekerise este e ndequre nga Qqipetare, n' Itali prape ka sume Qqipetare edhe getke, qe jane perhapure nga t' arburit' e te hnajet ne Qqiperi.

Garibaldi me Qqipetaret, qe jane n' Itali, beri Italine. Sulotete, Kriotet' e Specjotete, qe ben' Kllabene, jane Qqipetare fe flasine guhene sqip fe sot.

Ne mbreterit te Tyrqise s' u bene rop Qqipetarete, si s' qene bere kupe, po skuane miqesist e vellazerist. Edhe mbreterija i des fort, fe i pat me nder Qqipetarete, po edhe Qqipetarete punuane me bese per mbreterine.

Qqipetarete sot jane pjese ne komp, ne fare ne fili, ne femije; kane ne guhe, ne zakon, ne gak, ne zemere, ne spirt e jane ne fis. Qqipetari este m' i vjetere, m' i fisçim, fe me trim nga pjese kombet' e Evropese.

Puha sqip este m' e par' e pjese guhevet t' Evropese fe m' e bukure, po est' e pa punuare.

Qqipetarete qe se pari isine komp me vethe, s' isin' sde s' jane, as kane per te qene kupe, as Grekere, as Aatine, as Qqeh, as qe tjatere, po vec Qqipetare. I'ille botene fete i kane ndare, vec Qqipetarete kane pasur' e kane sot, me tepere se kur-do-here vellazerine, miqesine, dasurine, qerezine de mai' e menelkut te gide, de tekdo vene Qqiperine s' e harpoje.

Vetem qe ge i duhete sot Qqipetarit, qe te map' nde per gide te mirat' e te mbroftat' te qyteterise e te diturise de t' urtesise: te ekruaret' e gubese Qqip.

BKSH

VII

Ë U H A Q q I H

Hëλasgete ẗuhɛte sɛ kan' arẗure nga Hindi.

Ne Hind is ne komp i vjetere, i cili flisɛ guhene Sanskritɛ.

Ajy komp nɛ giẗe guhet te ẗij, ka humbure lashtazi.

Te dïturit' e Evro-ese nga ç' ka lene ky komp, mblod' ɛ vune mb' uẗe guhen' ɛ humbure!

Kejo guhe ngau ɛune ne guhete Qqip.

Qe nga Hindi e per ne funt t' Evropese, sa kombɛ jane ẗuhene Hindo-Ermane, te giẗe keta kombɛ zihene si ne femije, ẗɛ guhet' ɛ tyre ne fare.

Keta kombɛ te tere kane ate Qqipetare ẗe giẗe guhet' ɛ atyre, kane meme Qqipene.

Fjala Hëλasg munt te jete Hëλgas, sɛ erẗe nga Hëλgu i detit, a munt te jete plak, a plɛq, po te huajte ɛ kane ndryɛuare.

Θone sɛ giße kombete, qe leftonine ne Troe, isine nga far' ɛ Hɛλasgevet.

Ho Elinet' ɛ vjetere isine, si ðame, q' ujem i perzjere prj sume kombɛ.

Grekerit' ɛ sotme s' jan' ata, q' isine qemoti, po este qe tjatr' ujem i perzjere se ris.

Eðɛ Λatinete astu isine kombɛ te sunn' ɛ te perzjere.

Veç Gqipetari este komp i par' ɛ i pa perzjere.

Kombete, si ðame nga Hindi ɛ per ne funt t' Evropese jane qe femijo ðɛ qubene Ariane.

Keta jane Hindasit' ɛ vjetere ɛ te humbure. sɛ te sotmite jane ðɛ ata te perzjere.

Has atyre vine Hɛλasgetɛ ɛ Gqipetaret' ɛ sotme.

Hasdnj Hersanete. Elinete, Λatinete ðɛ bijt' ɛ tyre. qe jane sot giß' Evropasite.

Far' ɛ dyte ßuhete Semitike, qe jane Israilite ðɛ Arabete.

E treta jane faret' ɛ Gqehet.

E katreta este far' ɛ Mongolevet. qe jane Kinasite, Tyrqite etj.

Eße Bulgarete jane nga far' ɛ Tyrqet. po kane hyre ne mest te Sλavevet ɛ jane Sλavosure.

Astu ðɛ Maxaret jane nga far' ɛ Mongolevɛ. po kane hyre ne seret t' Evropaset.

Si ndahene gerezija me katre fare, astu ãs fytyrat' e tyre ndahene me katre, se ç' do fare ka ge fytyre me vethe.

Astu ãs guhete ndahene me katre: Ariane, Semitike, Sllave ãs Mongole.

Fara, fytyra ãs guha e Arianevet jane mé te mira nga te tjerate.

I par' i Arianevet, q: pon sot, este Gqipetari, i cili este i bir' i Hellãsgevet. Astu ãs fytyr' e Gqipetarit e koka ãs mentte edhe guha este krej i te gidevë.

Fuha Gqip ka te beqe me Sanskritene, me guhen' e vjetere t' Elinevet ãs me Latinistene.

Peqet' e fjalevë jane qe, po' menyr' e Gqipese gpan mé sume me Latinistene ãs me te bijat' e saj, qe pojne sot, me Frengisten' e me Italisten' edhe me motrat' e tyre.

Fuha Gqip i ka fjalete me pake pokjë, pa kjo este qe drite per ata, qe kane diturin' e guhevet, q' u pefen se guha Gqip est' e par' e guhevet.

Latinistja ãs Greqistja kane fjale te gata e me sume pokjë, andaj mipene ves se jane te pasdajme.

E ter' Evropa, per dije skruante ãs kendonte Latinistene.

Ne ditet tona ubene guhet' e Evropese, u vune skroqa ße vane mbroß. Astu eßs guhet' e Shaveret.

Ho skroqat' e gide ketyre guhs s' jane bere me sume mendim, pa s' jane ße qe te mira.

Kis te drejte i gori Lajpniç, qe flos: „m' spni skroqa te mira, t' u ap guhe te bukure; m' spni guhe te bukure, t'u ap qytetori te mbaruare."

Puha Oqip si este vet' e bukure, astu ka ße skroqate te bukura, se jane bere me ment e me mendim, nuke si u-qetne, p' andaj jane prere si poba pas trupit.

Puha Oqip este pra sum' e bukure, po duhete skruare me kujdese ße me sije e me bukuri.

Te skruhete fjeste Oqip, e pa perzjere me guhe tjatre kupe, se fjal' e huaj este si depi ner ßen.

Puha Oqip este njaft e qere per ata, q' e dine mire, pa ka ße lehtesine, qe baskon dy fjale, si: vete-dije, meme-ße, pune-mbare, buke-ßenes, etj. etj.

Tyrqistja este q' ujem i baskuare prej tri guheras, ka arabistene, persistene ße tyrqistene, qe jane te huaja qera qa tjatra. Andaj do

kohe te sume, nge ãe mundim te mall sa te mesohete.

Astu ãe greqisteja ka te vjetrene, qe ka vdekure ne Omir' e ne Platone, ka até, qe flitete, e cila est' e prisure ã' e fèliqure, pa ka ate, qe skruhet' e kendohete, e cila s' munt te ndahete nga e vjetra, pa s' e mer ves ãe qerezija.

Kestu ãe greqisteja s' este guhe per te mesuare, se nuk' e di as i zoti, jo ta mesoq' i huaji.

Puha Qqip e vjetre, e re, e folure, e skruare, este qe e vetene, este sum' e lehte per Qqipetarete.

Puh' e memedsut est' e nevojsime sume per kombine, se pa ate s' bengte qe fare.

Si per gide punete, astu ãe per besete este ujsft guh' e vet, se ãe Herendise qeriu duhet t'i falet' e t' i lutete me zemret te tij me zet te tij, e me guhet te tij.

Mire sum' este gide kombi te kendoq' e te skruaqe guhen' e memedsut, se vetem me ate munt te qyteterohete si duhete.

Pl' ajy, qe do mé tej. munt te mesoqe l'renpistene, q' este guh' e perqidesme.

BKSH

VIII

NDRYSHIMET' E FJALËVE

Fjalë pothuej e tjera kanë sumë ndryshime, po ësë Gegnja ka pakë.

Toskerija fundin' e fjalës' e është më *r*, si në latinishtë, në frengjishtë, e në italishtë; Gegerija e është më *n*, si në greqishtë e në persishtë:

arâure = *arâune*
trimeri = *trimeni*
dasmri = *dasmni*

Toskerija përndor *mb*, Gegerija *m*, si:

mbaj = *maj*
mbus = *mus*, etj.

Gërmën *e*, Gegerija e ka *ë*, te trashë e më lundë si:

hene = *hânë*
den = *dân*, etj.

Si ca vendë te Toskerisë, që s' është dot *sy*, *dy*, *ky*, po është: *si*, *di*, *ki*, astu ësë ca vendë në Gegëri tek este *q*, vene *ç*, tek este *g*, vene *gj*, si: *qind*, *çind*; *gjashtë*, *gjashtë*, etj.

Gkroqa e, ne fjalet me dy pokje kendohete mire, si: *flase, dasme, leme.* Astu ße ne fjalet me tri pokje. si: *fytyre, menyre, pasqyre.* etj.

Ho ne te tjera. si: *arßure, senuare, desirnare, isine, kisine, pinine* etj.. fort pake zihete ngoje. me gjû' ate skruhete, se astu duhete. Vetem ne vjerset kur duhet te kendonete skruhete, kur s' duhete suhete, se pris fare masen' e vjerseße. si:

Isine qires te mire.
Ha nuk' isin te pestire, etj.

Jane ße ca fjale. qe duhet e te ladituru ne ca vende. si:

drej = drejt
fsr. frei = frer. frei
gu. gui = gu . gui
pajeoj = paqesoj
mejtohem = mendohem
rre = rrue
kater = katre a katere
ßjeç = vjeta. etj.

Fjalete: *Leskovik. Illmeanik.* etj. pandehene te huaja. po jane fare Gqip. si: *ßaßanik. mesnik, galanik.* etj. Astu ße *Boracke. Ogorcke, Vrejcke.* etj. jane si ße: *Nemerçke. skercke,* etj. jane Gqip.

IX

FUNDI

Sindekur ðame, Qqiperija ka qen' e vjeter eð' e maðe, ðe Qqipetarete te zott' e te mire giðenje. s' kane hyre kupe ne xgeð' e s' kane rene nde dobeti, po ðe kur kane qene te huaj ne Qqiperi ðe aherr mbreteronte Qqipetari, paresija, pleqesija, lig' e vendit, guha Qqip.

Kane qene sume nerve te mbeðien Qqipetare: Aqilehti, Alaksandr' i maðl, Hipua. Konstandin' i maðl, Skenderbeu me sokete.

Qqipetarete baskuan' Italine, bene Ellaðene, mbajtne Tyrqine etj. etj.

Po, pupuane ðe per Qqiperine. Skodranete. Ali—Hasa. Touleka, Silahdari. etj. etj. jane perpjekure per spetimt te memeðeut.

Si ube giðe bota ðe Qqipetarete lane besen' e vjeter' e muape Kristerimne. kur unda Kristerimi ðe Qqipetarete si giðe ca mben' Or-

ßoßokse ε ca Katolike. Mé pasdaj kur erße Tyrqite, ubene si pile kombete ße Qqipetarete ca Myslimane.

Ho, Qqipetarete kane qene ε jane ße dote jene, ε duhet te jene per jete te baskuare ε te pa ndare,

Tani dot' is mire t' is ε baskuare pile Qqiperija: Toskeri, Gegeri ε Maqedonija, qe jane te ndara ne pese pjese: Ckodre, Ysqyp, Janine, Manastir ε Selenik.

Te baskohet i tere ky vent, qe ben teresin' ε Qqiperise.

Ne pile Qqiperit jane Qqipetarete, Vlehte, qe jane te perhapure, s' baskohene dot me Vlahine, po s' pojne dot ße me Slavet' ε me Elinete, andaj jane me ne, astu ße Myslimanete, qe s' jane Qqipetare ße Israilinte, qe s' u ka rezik tregetija.

Vertet ne kufit t' Ellades ka ca Eline. Ho pake Qqipetare ka n' Ellade?

Ka ße pake Serbas ne kufit te Serbise, po ka ße sume Qqipetare ne Serbi. Ne Malt te Zi ka sume Qqipetare, ε ne Qqiperi s' ka as qe nga Malezeste. Ka mé sume Bullgare ne kufit te Bullgarise, po ße ne mest te Bullgarevet nuke ka pake te huaj.

Il' andaj fqiqete t' ane s' kane fare te drejte ne kete pune.

Ky vent pra, est' i tere Gqiperi ße i pandare.

Este nevoje ße per Gqipetarete eße per fqiqete, ße per Mbreterine e per giß' Evropene, te baskohet' e te ndritohete Gqiperija, si ße soqet' e saj, te kete guhen' e saj e piße ç' i duhete.

Ilo per giße keto duhet te perpiqemi nat' e dit' o Gqipetare!

FUNT.

BKSH

ВКSH

MBAJTJE

		Faqe
I	Hrindite t' ane	3
II	Fjalet' ε te dituret	8
III	Toskerija	11
IV	Magedonija	17
V	Gegerija	23
VI	Gqipetaret' ε te hnajte . . .	27
VII	Puha Gqip	33
VIII	Ndysimet' ε gulues	39
IX	Fundi	41

BLSH

RABUA I NDIHMETAREVET

Memelen fe Kombi Ogipetar na mbajte ment !

EMRATE	Frn.
Te RuAgarise :	
Dimitri N. Mollo Korça	10
Gimi Strani	4
Thi Kita Statoberda	2
K. Çili	2
Te Ogiperise:	
Gahin Logako	22
Mehdi Rakip Fraseri	10
Afes-Beu	4
Dagan Beu	4
Nelo Fraseri	2
Isa Kukri Elbasanas	4
Fetah Ceka „	6
Kamber Sedini „	4
Qazim Sedini „	2
Hajri Hapes „	2
Halil Ceka „	2
Kosti Bokes Kavaja	4
He Ogipetar nga Tolari	4
Duçe H. Dugobaba	2
Sotiraq Gjuri Krusova	4
Haxi Ali Bëgeza	2
A. Vostina Hreveza	4
S. N. Kurvelosi Hreveza	4
Uzur Pirokastra	4
Muhtar Kastrinoj	4
Emin Fehmi Hreveza	1

EMRATE	Frn.
R. Fraseri	4
B. Huzeraj Berat	2
F. Z. X.	2
S. Hasan Fraseri	4
Fasin Malosova	2
Kuçovëza Çuka	2
Bina Hreveza	2
I. Selim Hreveza	2
R. B. Libohova	2
Te Serbise:	
Ligor Andoni nga Durëa	10
T' Italise:	
Antonio Krispi nga Roma	4
T' Egyptese :	
Spiro Risto Dine Gjibin.	10
Gimi H. Dine Beni-Seff	4
Hristo Ndreko Kuzsna	4
Ilia N. Avramasi Mansure	10
Koci Pergo Mansure	4
Te Romanise :	
Tego Sotir nga Negovani	10
Nastas E. Cerbeau „	5
Vasil A. Xoxe „	8
Dimitraq A. Zisi „	5
Sotir A. Xoxe „	5
Vangel A. Dede Balk.	3
Hristaq I. Uçe	3

ABECEJA ϑQIII
L' ALFABET ALBANAIS
TO AABANIKON AAΦABHTON

ϑqip.	Frem.	Greq.	ϑemb.
A, a	a	α	ar
B, b	b	μπ	bar
C, c	ts	τσ	cap
Ç, ç	tch	τς	çap
D, d	d	ντ	dne
Ë, ë	dh	δ	ët
E, e	é	ε	ετpent
Ë, ë	e	η	ηπρελ
F, f	f	φ	frike
G, g	g	γ[χ]	grau
Gj, gj	gue	γι	parper
H, h	h	χ	hale
I, i	i	ι	i mire
J, j	ya	ι	jave
K, k	k	κ	kuste
L, l	l	λ[ε]	laker
Ll, ll	lh	λσ	lumbe
M, m	m	μ	nase

ϑqip.	Frem.	Greq.	ϑemb.
N, n	n	ν	nise
Nj, nj	gn	νι	ηeri
O, o	o	ο	ore
P, p	p	π	pule
Q, q	q	κ[ϱ]	qen
R, r	r	ρ	rip
Rr, rr	rr	ρρ	psp
S, s	s	σ	sapun
Sh, sh	sch	σι	shale
T, t	t	τ	trim
Th, th	th	θ	thane
U, u	ou	ου	ule
V, v	v	β	vaſtze
X, x	ds	ντς	xhuſure
Xh, xh	dg	δζ	xanı
Y, y	u	υ	yll
Z, z	z	ζ	zë : ere
Zh, zh	jg	ζι	ʒapik

Radósesit de mprójtesit e Otypeskroqes:

Arketar:
K. H. LUARASI

Okroqes:
K. I. TREBICKA

Gostilnica „Carigrad", Ulica Vitoss.

BKSH

BKSH

ZBËNJE

Otypeskroqa Oqipt **„Mbrojtësia"** ng Sofje, u-rigj së ësë i vertetun gjith zotërinjtë ndihmës ësë pajtimetarë, nëpër të styre zotëringë qe zukë kanë pasur të qithë gjer më sot; së të tri copjet **bibla** qe janë pas Istorisë dhëte shypnë gjera pas jatresë. Mër të qen' e ditur së edhe të hoqat ne Otypeskroqet tënë, ndihmëtarevet na **semunë** gjithë të hoqat ne **rallunt** t' emeravet. Andaj pra, shyrtarë qe na dergjann më tepër së ga **frongo**, det u-dergohenë pa të hoqa librat' e tjerra, që kishnë **skruar në grisimt Hrîsta 1899.** pas sunës qe ka farnar ëlidë. Më qenë se nisëm të shypinë qa **bibla** të re, e cila quhet: **„Vjereseskrezetore"** bëre prej qe Hrëfti nga Oqiporija, dëte vonjëne pakë kohë.

* * *

GRIGJM

për

Ditepefiqesin „Kombiar" 1900.

Lutim z. z. **baskepunetoret** të kendoqesit tënë të **epefiqëne** për të dergjaur artikëlat, a vjeres sa kanë bërë gati për Dit. e motit 1900 ti kllejnë me kohë, sato pra të ndihmëtë, se këtë mot dëte dhalë m' i mbarnarë se qikan: me fytyrat' e mbretervet t' Evropës së sunës të tjera të nrvojsime.

* * *

Ne shypeskroqet „Mbrojtësin" prendën këto bibla për të shitur:

Kalendar' i motit të parë 1897 qin. .	—50
Kalendar' i motit të dytë 1898 . .	—50
Kalendar' i motit të tretë 1899 . .	—60
Fyjon Trilli bërë prej **L. Skendo** qin.	—60
Flëtor' e Bektashqet prej **N. H. F.** .	—20

BKST